

ŐSZI HOLD

POSZTFÓLIÓ

Őszi Hold

POSZTFÓLIÓ

JELLEN KIADVÁNY A ZEN AKADÉMIA SZELLEMI MŰHELY ÉS MŰVÉSZETI ISKOLA POSZTJAINAK TEMATIKUS GYŰJTEMÉNYE. A POSZTFÓLIÓ TÉMÁJA AZ ŐSZ, AMELYRE A ZEN MŰVÉSZETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ EREDETI ALKOTÁSAINK HANGULATOKBAN, SZÍNEKBEN, FORMÁKBAN ÉS SZAVAKBAN REZONÁLNAK. REMÉLJÜK, HOGY ÉLVEZETES SZEMLÉLŐDÉSRE AD ALKALMAT VÁLOGATÁSUNK.

WWW.FACEBOOK.COM/ZENAKADEMIA
WWW.ZENAKADEMIA.HU

KIOTÓI TÖRTÉNETEK

BARÁTH A. CARMEN SOROZATA

SZELLEMVIRÁG

FOTÓ ÉS SZÖVEG: BARÁTH A. CARMEN

Szeptember végén, mikor a nyárba belefolyik az ősz, a hőségből kiszárad a pára, és leesik az első hűvösebb eső, ami az utolsó kabócák hangját is kimossa a levegőből, eljön az Ohigan, az őszi nap-éj egyenlőség alatti buddhista ünnep, mikor kinyílnak a pókliliomok, és magukkal hozzák a szellemeket, azokat is, akiket nem várnak. A Hold ilyenkor a legfényesebb.

A pókliliomok, az elhomályosuló emlékek, a beteljesületlen szerelem, a magány, a halál, a túlvilág és az újjászületés virágai nemsokára körbehajladozzák Kiotót, ami egész évben ilyenkor, Ohigan alatt a legillatosabb. Ahogy a közeledő őszben a cseresznyefákon bomlani kezdenek a levelek, a levegő megtelik cseresznyeillattal, és összekeveredik a halottakért gyűjtött füstölők szantálillatával.

A Lótusz szútrában a Buddhára vörös virágok hullanak az égből, ezért Kínából Japánba telepítették a vörös pókliliomokat. A rizsföldek mellé, hogy a mérges szirmai és mérges szára megölje a termést rongáló rágcsálókat, és a temető mellé, hogy elriassza a dögevőket, amik kikaparnák a frissen eltemetett holttesteket. A pókliliomot szellemvirágnak is nevezik, mert úgy reszket a szélben, mint egy kísértet, de a holtak virágának is, mert úgy vezeti az újjászületéshez a holt lelkeket, mint egy nyugtalan, véres folyó, ami elválasztja a földi világot a túlvilágtól.

Amíg virágzik, nincs levele, és amíg levelet hoz, nem virágzik. Ahogy egy kínai legenda mondja, a virág és a levél tündére

hiába szerelmesek, sosem találkozhatnak.
Így lett a pókliliom az elválás virága, azoké,
akik soha többé nem láthatják egymást.

A pókliliomot nem illik bevinni a házba.
Se ikebanába nem kerülhet, se a tea-
szobába az évszak virágai közé, nehogy
behozza magával közénk is a halált és az
elszakadást.

ZEN PARAFRÁZISOK

DOBOSY ANTAL SOROZATA

NAP A FELHŐK MÖGÖTT /

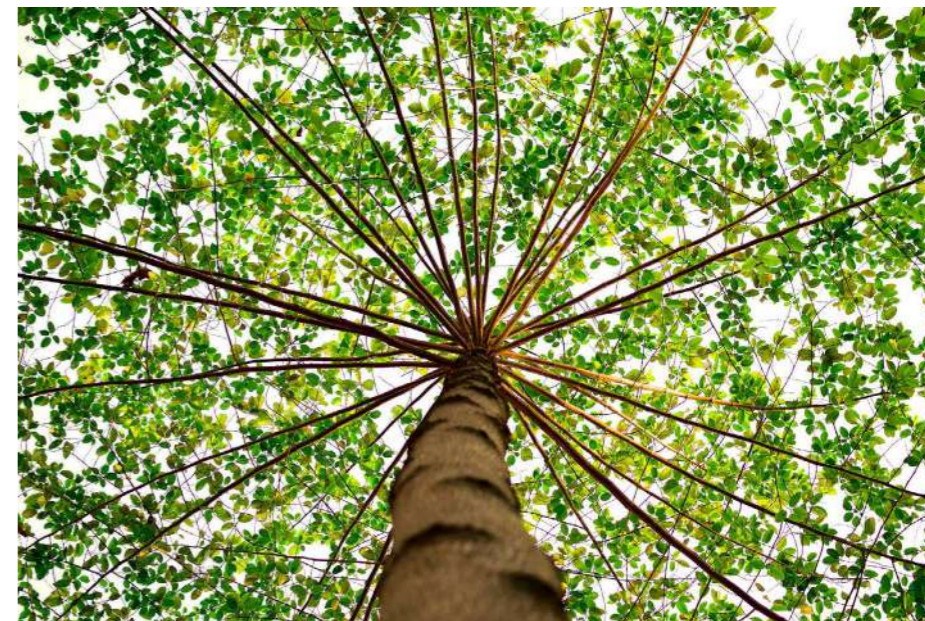
ZEN PARAFRÁZISOK SZARAHA KIRÁLYI ÉNEKEIHEZ

SZÖVEG: DOBOSY ANTAL

FOTÓ: LERKRAT TANGSRI: [HTTPS://WWW.PEXELS.COM/HU-HU/FOTO/91153/](https://www.pexels.com/hu-hu/foto/91153/)

Legyen bár sok levele és gyümölcse,
a fa egy, ami azt érleli.
A tudat fája számtalan nézetet érlel:
Elképzelést a tévedésről,
nézetet az ürességről,
gondolatot a fényről, a sötétségről.

De vajon ki az, aki e sorokat olvassa?
Látja-e a fától az erdőt?

SOKATMONDÓ VIRÁGOK

KATKITS JUDIT IKEBANA MESTER SOROZATA
– KENÉZ LÁSZLÓ REFLEXIÓIVAL

IKEBANA ÉS FOTÓ: KATKITS JUDIT

SZÖVEG: KENÉZ LÁSZLÓ

KOMPOZÍCIÓ: ŐSZI IKEBANA NAPKALAP VIRÁGGAL ÉS ARÓNIA ÁGAKKAL, KÉZI KÉSZÍTÉSŰ KOSARAKKAL, KERÁMIAVÁZÁBAN.

Egy régi történet szerint, mikor egyszer nagy hajcíhő után a szolgák a sötétben végre megragadták a besurranó tolvajt, és az uraság megkérdezte, hogy miféle ember az, összevissza kezdtek beszélni. Az egyikük, aki a haját fogta, azt mondta, egy nő az, aki a kezét, kézművesnek vélte, aki a kabátját, pékre gyanakodott, aki pedig a nadrágját, biztos volt benne, hogy egy halással van dolguk.

Velünk mintha épp fordítva lenne. Anynyiféle arcukat mutatják a dolgok, annyi árnyalatuk kerül elénk, annyi egyediségbe botlunk, annyi változat adja magát, hogy nincs is elég szavunk, hogy visszaadjuk nekik mindezt. Inkább meg sem próbáljuk, s leginkább csak annyit dünnyögünk, hogy „hm, köd van”, vagy, „pont a

szemembe süt a Nap", esetleg, nemtelen egyszerűséggel, „hűvös van”. Annál, ami a szánkon kijön, csak a szemünk szűkszavúbb.

Pedig egyetlen egy dolog folyamatos változása is mennyire szembeszökő! Az idő szalmakerekei forognak, a tengelyzöld olajozott menete helyett már sárga nyikorgással, az égi homályból átsejlő csillagok rőtbe húzzák éjjelente a leveleket, párás a föld, elnedvesült, soha fel nem száradó szemzuggal.

Mi lesz így velünk? Egy hajnalon ránk ront a más, amivé lettünk észrevétlen, és azt sem tudjuk, ki ő. Aki voltunk, tova lett, s bár nagyon nem ragaszkodunk hozzá, hiszen őt magát is csak ott találtuk épp valahová menet, olyanként, aki még talán emlékezett legkorábbi önmagunkra, azért odavagyunk eléggé. Hátborzongatóan reménytelen így ez az egész, így haladni tovább az őszből a télbe.

Ha belül csak szavak csapongnak, megkapaszkodhatsz a tekintetben. Ahogyan ez a dolgokra fonódik, ahogy belőlük életet merít. Kövesd hát saját magad nyomát,

ahogy a bogarak útját nyomozod a köveken, avaron, fatörzseken át, mindegy, hogy merre keresve, hiszen egyben látod ekkor a honnant és a hová.

„A változás kezdete nehéz, közepe tele van bajokkal, ám a vége: lenyűgöző.”

ZEN FESTÉSZET
SZEREMLEY ANETT SOROZATA

ŐSZAPÓ GESZTUSOK

FESTMÉNY ÉS SZÖVEG: SZEREMLEY ANETT

A szumie, (sumi-e, 墨絵) ez a monokróm tusfestészet tulajdonképpen gesztusfestészet.

Az eredmény irányából nézve a gesztusok egy-egy mozzanatunk fekete-fehér lenyomatai a papíron.

A látható mozdulat felől közelítve: az ecset leszállása, továbbgördülése, majd elemelkedése.

Gesztusról gesztusra épül a kép, de mi mozdítja az ecsetet tartó kezét?

Többek között ezt a rejtélyt kutathatjuk zen festészeti tanulmányaink során.

Honnan, mikor indul a mozdulat?

Az ecset és a papír találkozásától?

Vagy előbb: az ecset felemelésétől?

Vagy még előbb: az üres papíron való
szemlélődéstől?

Ekképp lépegethetünk még visszafelé
tudati gesztusaink nyomán, hogy meg-
fejtsünk valami nagyon lényegeset:
miből mozdulunk?

Mi emeli fel az ecsetet? Mi ez a késztetés?
Mi ez a látásmód?

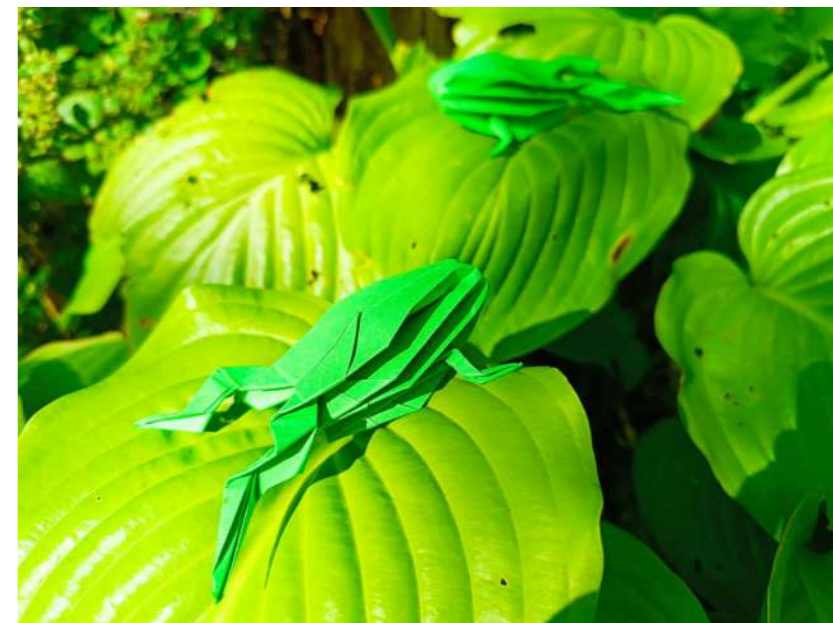
Tovább merészkedve: mit kezdünk azzal
a helyzettel, hogy nincs ecset és nincs
papír sem?

HAIKUGAMI
– **VERSBE HAJLÓ PAPIROSOK**
NÉMETHY ANDRÁS SOROZATA

FOTÓ ÉS HAIKU: NÉMETHY ANDRÁS

Zöld levelek közt
két kis levelibéka
várja már az ősz.

VERSIDŐ

KÁROLYI ORSOLYA ÉS FITTLER ÁRON SOROZATA

ŐSZÉJI HOLD

SZÖVEG, FORDÍTÁS ÉS FOTÓ: FITTLER ÁRON

A színes leveleken kívül a japán ősz egy másik jellegzetes motívuma a hold, amelyet ugyancsak megtalálunk a szigetország költészetében. A holdnaptár szerinti nyolcadik hónap tizenötödike holdnézés néven ma is ünnepnek számít, ilyenkor a különösen szép teliholdban gyönyörködnek.

A vakaköltészetben is gyakran énekeltek meg az égitest szépségét, nincs ez másként a Régi és új dalok gyűjteményében sem. Ott is elsősorban az őszi vakák között találunk ilyen témájú verseket, például az alábbi kettőt.

A buddhizmusban a hold a megvilágosodás, valamint a Buddha jelképe, ezért később, a 10–11. század fordulójától kezdve a buddhista témájú vakákban is megjelenik ebben az összefüggésben.

TÉMA NÉLKÜL
ISMERETLEN KÖLTŐ

Faágak közül
beszűrődő holdvilág:
amint meglátom,
    ráeszmélek, megjött a
szívet szaggatón bús ősz!

(RÉGI ÉS ÚJ DALOK GYŰJTEMÉNYE, ŐSZI DALOK
ELSŐ KÖTETE, 184.)

TÉMA NÉLKÜL.
ISMERETLEN KÖLTŐ

Fehér felhőkhöz
hozzáérintvén szárnyuk
vadludak szállnak.
Még azt is látni, hányan,
őszéji hold oly fényes.

(RÉGI ÉS ÚJ DALOK GYŰJTEMÉNYE, ŐSZI DALOK
ELSŐ KÖTETE, 191.)

A TEÁZÁS HAGYOMÁNYA

FIGYELEM ÉS ELMÉLYÜLÉS EGY CSÉSZE TEÁVAL
KELLER MIRELLA KULTÚRTÖRTÉNETI SZOROZATA

A TEÁZÁS KEZDETE

SZÖVEG ÉS FOTÓ: KELLER MIRELLA

A tea Kína nemzeti itala, Japánban a zen buddhizmus szerves része, illetve világszerte napi rutin a teafogyasztás. De miként lett egy italnak ekkora jelentősége? És milyen történeti út vezetett el addig a pontig, amikor a teafogyasztás a szertartás és az elmélyülés egyik lehetséges formájává vált?

Kínában jelent meg először a teázás: arról nincsenek pontos ismereteink, hogy mikortól kezdték kultúrnövényként használni, de azt kijelenthetjük, hogy közel 2000 éve már fogyasztottak teát Kínában valamilyen formában. Ez valószínűleg még nem az a *Camelia sinensis* volt, amit ma teaként ismerünk és fehér, zöld, vörös vagy puer teaként fogyasztunk. A távoli múltból leginkább legendák maradtak

ránk, melyek közül a legfontosabb Shennong 神農 mitikus szent alakjáról számol be. Shennong több száz gyógynövényt és mérgező növényt tesztelt saját magán, ezzel a kínai hagyományos gyógyászat alapkövét tette le. A teát számos méreg ellenszereként dicsőítette. A legenda egyik változata szerint a teaágakat eredetileg tűzgyújtáshoz használta, de amikor a tűz melegében felszálltak a levelek, véletlenül behulltak a forró vízbe, így Shennong felfedezve a teafőzet értékeit.

ZEN KALLIGRÁFIA

GÁNCNS NIKOLASZ SOROZATA

KAREOBANA

ELSZÁRADT EZÜSTFŰ (枯尾花)

KALLIGRÁFIA ÉS SZÖVEG: GÁNCNS NIKOLASZ

Az ezüsthű, vagy japánfű a kertek éke, egy hosszú szárú, az összes díshű közül talán a legimpozánsabb látványt nyújtja, főként, amikor késő nyáron ezüst árnyalatban – vagy fajtától függően barnás vagy halvány lila-rózsaszín árnyalatban – nagy, toll alakú kalászokat hoz.

Még akkor is csodálatos, ahogy a többi növény fölé magasodik, amikor elszárad, és sárgás színben lengedezik az őszi szélben.

Ugyanebben az időszakban a momidzsi (紅葉), a japán juhar már vörös levelruhába öltözik, és csodálatos dísz a kolostorok udvarának is. A szerzetesek mindennap felgereblyézik a kertet, az apró köves utakat, hullámszó vonalakkal,

hogy a lehullott levelek újra és újra apró
díszéivé válhassanak a kolostor
udvarának.

Ezt a munkát, a szamu-t (作務) még
a legintenzívebb gyakorlás idején is
elvégzik, sőt a munka maga is a gyakorlás
része.

A zazen (座禪) nem csupán ülőmedi-
táció. Mindennek zazené kell válnia.
Amikor ülsz, állsz, eszel, sétálsz, dolgozol,
ez mind zazen, ez mind a gyakorlás része.

枯尾花

VERSIDŐ

KÁROLYI ORSOLYA ÉS FITTLER ÁRON SOROZATA

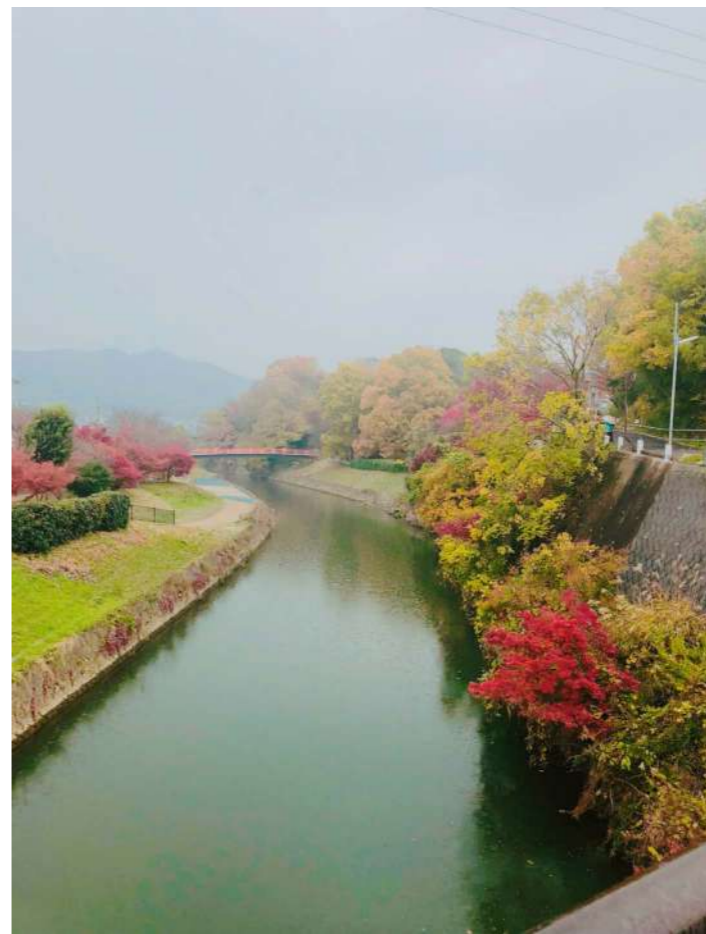
KÉSŐVÖRÖS

SZÖVEG, FORDÍTÁS ÉS FOTÓ: KÁROLYI ORSOLYA

Itt a december, és Kiotó fái színes köntöst öltöttek. Bár ezt az időszakot sokan az ősszel kötik össze, az időjárástól függően gyakran megesik, hogy decemberre csúszik. Így van ez idén is: a buddhista templomok és sintó szentélyek fái csak vöröslenek bele a decemberbe, az emberek pedig csak özönlenek hetedhét országból, meg azon is túlról, hogy megcsodálják őket.

Persze nem kell feltétlenül templomba vagy szentélybe menni; a Kiotót körülölelő hegyeket járva több fába botlunk, mint emberbe. Ilyen az első vers prózai bevezetőjében szereplő Ono is. Ez a mai Kiotó város északkeleti részén lévő Sűgakuin és Icsidzsódzsi környékét takarja, innen visz fel túraút a Hiei-hegyi Enrjaku templomba is, amit Szaicsó alapított a Tendai buddhizmussal egyetemben.

A második versben szereplő Szent liget hegye (Kannabi jama) és Tacuta folyó Nara prefektúrában találhatóak, és kifejezetten híresek a színesbe boruló fákról.

Mind a két versben szerepel a gyolcs áldozat kifejezés. Ez japánul nusza (幣), ezt áldozták többek között az út istenének, biztonságot kérve és remélve.

Amikor Onoban élt, egyszer a színes faleveleket nézte, és ezt a verset költötte.

CURAJUKI

Őszi hegyeknek
gyolcs úti áldozata:
színes levelek.
Még én is, ki itt élek
úgy érzem útra keltem.

(RÉGI ÉS ÚJ DALOK GYŰJTEMÉNYE, ŐSZI DALOK MÁSODIK KÖTETE, 299.)

A folyóban sodródó színes faleveleket énekelte meg, mikor túl Szent liget hegyén,
a Tacuta folyón kelt át.

KIJOHARA NO FUKAJABU

Átsuhant az ősz
vándorútja közben a
Szent liget hegyén,
ezért úszik Tacuta
folyóban gyolcs áldozat.

(RÉGI ÉS ÚJ DALOK GYŰJTEMÉNYE, ŐSZI DALOK MÁSODIK KÖTETE, 300.)

POSZTFÓLIÓ – ŐSZI HOLD
A ZEN AKADÉMIA KIADVÁNYA
1. SZÁM
2025. ŐSZ

TARTALOMTERVEZÉS: SZEREMLEY ANETT, KENÉZ LÁSZLÓ
NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS, SZÖVEGGONDOZÁS: MAJER SZILVIA

HONLAP: [HTTPS://WWW.ZENAKADEMIA.HU/](https://www.zenakademia.hu/)

FACEBOOK-OLDAL: [HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/ZENAKADEMIA](https://www.facebook.com/zenakademia)

A FOTÓK, FESTMÉNYEK JELLEMZŐEN A SZERZŐK SAJÁT ALKOTÁSAI, AHOL ETTŐL ELTÉRTÜNK, JELEZTÜK.

A BORÍTÓKÉP ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ EREDETI FESTMÉNY SZEREMLEY ANETT MUNKÁJA.